

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ & ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

1 ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΘΕΜΑ 1ο

- A.** *i.* Έστω $f(x)$ μια παραγωγίσιμη συνάρτηση στο $\mathbb{R}$ και ο αριθμός $c \in \mathbb{R}$.
Να αποδείξετε ότι: $[c \cdot f(x)]' = c \cdot f'(x)$, $x \in \mathbb{R}$

(μονάδες 5).

- ii.* Να συμπληρώσετε στο τετράδιό σας τους παρακάτω κανόνες παραγωγίσης:

α) $[f(x) + g(x)]' = \dots\dots\dots$

β) $[f(x) \cdot g(x)]' = \dots\dots\dots$

γ) $\left[\frac{f(x)}{g(x)} \right]' = \dots\dots\dots$ (μονάδες 3).

- iii.* Να χαρακτηρίσετε στο τετράδιό σας με Σ (σωστό) ή Λ (λανθασμένο) τις παρακάτω προτάσεις:

α) Αν η παραγωγίσιμη στο $\mathbb{R}$ συνάρτηση f , παρουσιάζει ακρότατο στο σημείο x_0 , τότε $f'(x_0)=0$.

β) Αν $f'(x_0)=0$, τότε η συνάρτηση f παρουσιάζει ακρότατο στο σημείο x_0 . (μονάδες 2).

- B.** Έστω δύο ενδεχόμενα A και B ενός δειγματικού χώρου Ω ο οποίος αποτελείται από απλά ισοπίθανα ενδεχόμενα.

- i.* Αν τα A, B είναι ασυμβίβαστα, να αποδείξετε ότι:

$P(A \cup B) = P(A) + P(B)$ (μονάδες 5).

- ii.* Αν $A \subseteq B$, να αποδείξετε ότι $P(A) \leq P(B)$ (μονάδες 5).

- Γ.** Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις:

- i.* Δειγματικός χώρος ενός πειράματος τύχης ονομάζεται

.....

- ii.* Ασυμβίβαστα ονομάζονται δύο ενδεχόμενα όταν

- iii.* Το ενδεχόμενο $A \cap B$ πραγματοποιείται όταν

.....

- iv.* Το ενδεχόμενο $A \cup B$ πραγματοποιείται όταν

.....

- v.* Αν ο δειγματικός χώρος Ω ενός πειράματος τύχης είναι πεπερασμένος και αποτελείται από απλά ισοπίθανα ενδεχόμενα και $A \subseteq \Omega$, τότε ορίζουμε ως πιθανότητα του ενδεχομένου A τον αριθμό.....

.....

(μονάδες 5).

ΘΕΜΑ 2ο

Δίνονται οι συναρτήσεις φ , f , g με $f(1) = f'(1) = 1$ και $\varphi(x) = f(g(x))$, $g(x) = \ln x + x$, με $x > 0$.

- α) Ν' αποδείξετε ότι: $g(1) = \varphi(1) = 1$, $g'(1) = \varphi'(1) = 2$ (μονάδες 7).
- β) Να εξετάσετε αν η $g(x)$ έχει ακρότατα στο διάστημα $\Delta = (0, +\infty)$. (μονάδες 5).
- γ) Να υπολογιστεί η τιμή του ορίου:
$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{\ln(h+1) + (h+1) - g(1)}{h}$$
 (μονάδες 4).
- δ) i. Να βρείτε τις εξισώσεις των εφαπτομένων ε_1 , ε_2 των γραφικών παραστάσεων των φ και f στα σημεία τους $A(1, \varphi(1))$ και $B(1, f(1))$ αντίστοιχα. (μονάδες 7).
- ii. Να υπολογιστεί η γωνία που σχηματίζει η ε_2 με τον άξονα των x . (μονάδες 2).

ΘΕΜΑ 3ο

Στα δεδομένα μιας άσκησης πιθανοτήτων, περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων ότι $P(A) = 0,7$ και $P(B) = 0,4$, όπου A και B είναι ενδεχόμενα του ίδιου δειγματικού χώρου Ω .

- i. Ο Λάκης, ο Μάκης και ο Σάκης που έλυσαν την άσκηση βρήκαν τρία διαφορετικά αποτελέσματα: $P(A - B) = 0,2$, $P(A - B) = 0,4$ και $P(A - B) = 0,7$ αντιστοίχως! Μόνο ένας έχει βρει το σωστό αποτέλεσμα. Μπορείτε να βρείτε ποιος είναι; (μονάδες 15).

- ii. Ένας μόνο τελικά βαθμολογήθηκε με άριστα 20! Τι αποτέλεσμα έχει βρει για τις πιθανότητες των ενδεχομένων $A \cup B$, $A \cap B$ και $B - A$; (μονάδες 10).

ΘΕΜΑ 4ο

Το πολύγωνο συχνοτήτων της κατανομής (X) των ετήσιων μισθών (σε εκατοντάδες €) ενός δείγματος εργαζομένων, ομαδοποιημένης σε κλάσεις ίσου πλάτους, έχει κορυφές τα σημεία:

$$A(20, 0), \quad B(40, 5), \quad \Gamma(60, 10), \quad \Delta(80, 20), \quad E(100, 30) \\ Z(120, v_5), \quad H(140, 10), \quad \Theta(160, 0).$$

Η κατακόρυφη γραμμή με εξίσωση $x = 100$ διαιρεί το χωρίο που ορίζεται από το πολύγωνο συχνοτήτων και τον οριζόντιο άξονα σε δύο ισεμβαδικά χωρία.

- α) Ν' αποδείξετε ότι $v_5 = 25$. (μονάδες 5).
- β) Να κατασκευάσετε το ιστόγραμμα συχνοτήτων της κατανομής (X). (μονάδες 5).
- γ) Να υπολογίσετε τις τιμές των μέτρων θέσης της (X). (μονάδες 7).
- δ) Αν σαν "όριο φτώχειας" θεωρήσουμε τον μισθό των 7.200 €, να εκτιμήσετε το ποσοστό επί της % των φτωχών του δείγματος. (μονάδες 5).
- ε) Να χαρακτηρίσετε την κατανομή ως προς τη συμμετρία της. (μονάδες 3).

2. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΘΕΜΑ 1ο

A. *i.* Αν A, B είναι δύο ενδεχόμενα ενός δειγματικού χώρου Ω ο οποίος αποτελείται από απλά ισοδύναμα ενδεχόμενα, να αποδείξετε ότι:
 $P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$. (μονάδες 7)

ii. Να συμπληρώσετε ένα από τα σύμβολα: $=$, $\geq$ ή $\leq$ στις παρακάτω προτάσεις:

α) $P(A \cap B) \dots P(A)$

β) $P(A \cup B) \dots P(B)$

γ) $P(A - B) \dots P(A)$

δ) $P(B - A) \dots P(A \cup B)$ (μονάδες 6)

B. Έστω μια ποσοτική μεταβλητή X και ένα δείγμα μεγέθους n το οποίο εξετάζουμε ως προς τη μεταβλητή X . Έστω ότι $t_1, t_2, \dots, t_n$ είναι οι παρατηρήσεις που πήραμε με τιμές $x_1, x_2, \dots, x_n$, οι οποίες έχουν συχνότητες $v_1, v_2, \dots, v_n$, σχετικές συχνότητες $f_1, f_2, \dots, f_n$, μέση τιμή $\bar{x}$ και διασπορά S^2 ($n \leq 10$ θετικοί ακέραιοι)

i. Τι ονομάζεται σχετική συχνότητα της τιμής x_i , $i = 1, 2, \dots, n$;

ii. Να αποδείξετε ότι $f_1 + f_2 + \dots + f_n = 1$

iii. Ποιός από τους παρακάτω τύπους δεν είναι σωστός;

α) $\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n v_i \cdot x_i$

β) $\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_i$

γ) $\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n f_i \cdot x_i$

δ) $\bar{x} = \sum_{i=1}^n f_i \cdot x_i$ (μονάδες 8)

iv. Πώς ορίζεται η διασπορά S^2 ;

(μονάδες 4)

ΘΕΜΑ 2ο

Δίνεται η συνάρτηση: $f(x) = x^2 + (1 - x)^2$, $x \in \mathbb{R}$.

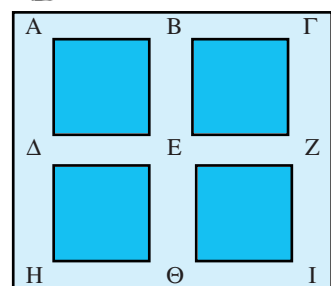
α) Να βρείτε τα ακρότατα της συνάρτησης f . (μονάδες 12)

β) Ένα ορθογώνιο έχει περίμετρο 2 μέτρα. Ποια είναι η ελάχιστη τιμή της διαγωνίου του; (μονάδες 8)

γ) Θεωρούμε πείραμα τύχης με δειγματικό χώρο Ω και A ένα ενδεχόμενο του Ω . Να αποδείξετε ότι: $[P(A)]^2 + [P(A')]^2 \geq \frac{1}{2}$

ΘΕΜΑ 3ο

Ένας ποντικός αφήνεται στο σημείο A του διπλανού “λαβύρινθου”. Υποθέτουμε ότι ο ποντικός, φθάνοντας σε καθένα από τα εννιά κομβικά σημεία $A, B, \Gamma, \Delta, E, Z, H, \Theta$ και I , ακολουθεί μία από τις διαδρομές που ανοίγονται μπροστά του, χωρίς να ξανακάνει την ίδια διαδρομή προς τα πίσω. (Δηλαδή, αν κάνει τη διαδρομή $A \rightarrow B$, θα συνεχίσει σε μία από τις διαδρομές $B \rightarrow E$ ή $B \rightarrow \Gamma$ και δεν θα γυρίσει πίσω στη διαδρομή $B \rightarrow A$). Κάθε διαδρομή διαρκεί 1 δευτερόλεπτο.



- i. Με τη βοήθεια ενός δενδροδιαγράμματος, να βρείτε όλες τις δυνατές διαδρομές για τα τέσσερα πρώτα δευτερόλεπτα και να γράψετε έναν κατάλληλο δειγματικό χώρο Ω του πειράματος. (μονάδες 10)
- ii. Υποθέτουμε ότι ο δειγματικός χώρος Ω του i) ερωτήματος αποτελείται από απλά ισοπίθανα ενδεχόμενα. Να βρείτε τις πιθανότητες των ενδεχομένων:
- α) “Στο τέλος του 4ου sec, ο ποντικός να βρεθεί πάλι στο Α”.
- β) “Στο τέλος του 4ου sec, ο ποντικός να μην έχει περάσει από το Ε”
- γ) “Στο τέλος του 3ου sec, ο ποντικός να βρίσκεται στο Ζ”
- δ) “Στο τέλος του 4ου sec, ο ποντικός να έχει περάσει δύο φορές από το σημείο Ε” (μονάδες 15).

ΘΕΜΑ 4ο

Έστω $x_1, x_2, \dots, x_K$ οι τιμές μιας ποσοτικής διακριτής μεταβλητής (X) σε ένα δείγμα μεγέθους n , ($K, n \in \mathbb{N}^*$ με $K \leq n$), με αντίστοιχες συχνότητες $v_1, v_2, \dots, v_K > 0$, αθροιστικές συχνότητες $N_1, N_2, \dots, N_K$, και σχετικές αθροιστικές συχνότητες $F_1, F_2, \dots, F_K$, τέτοιες ώστε:

$$F_i^2 + (1 - F_i)^2 = \frac{N_i^2 - 10N_i + a}{a}, \text{ για κάθε } i = 1, 2, \dots, K$$

όπου a μη μηδενικός πραγματικός αριθμός.

α) Να δείξετε ότι $n = 10$ (μονάδες 10).

β) Αν $10 \sum_{i=1}^K x_i^2 v_i = \left(\sum_{i=1}^K x_i \cdot v_i \right)^2$ να δείξετε ότι:

i. Η τυπική απόκλιση της (X) στο εν λόγω δείγμα είναι ίση με μηδέν. (μονάδες 8).

ii. $x_1 = x_2 = \dots = x_K$ (μονάδες 7).

3 ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΘΕΜΑ 1ο

A. i. Έστω X μια ποσοτική μεταβλητή και ένα δείγμα μεγέθους n το οποίο εξετάζουμε ως προς τη μεταβλητή X . Αν $t_1, t_2, \dots, t_n$ είναι οι παρατηρήσεις, να ορίσετε τους αριθμούς:

- α) Μέση τιμή
β) Διάμεσος
γ) Διασπορά
δ) Συντελεστή μεταβολής

(μονάδες 4).

ii. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό κάθε μιας από τις παρακάτω ερωτήσεις και δίπλα το γράμμα Σ (Σωστό) ή Λ (Λανθασμένο):

- α) Η τυπική απόκλιση εκφράζεται και ως ποσοστό επί τοις εκατό.
- β) Ο συντελεστής μεταβολής είναι ανεξάρτητος από τη μονάδα μέτρησης.
- γ) Η διασπορά δεν εξαρτάται από τη διάμεσο.
- δ) Η τυπική απόκλιση δεν μπορεί να υπολογιστεί σε ομαδοποιημένα δεδομένα.

(μονάδες 8).

- B.** *i)* Να αποδείξετε ότι $(c)'=0$, $c \in \mathbb{R}$ (μονάδες 1)
ii) Να αποδείξετε ότι για κάθε $x \in \mathbb{R}$: $(x)'=1$. (μονάδες 2)
iii) Στις παρακάτω προτάσεις να σημειώσετε στο τετράδιό σας το γράμμα της σωστής απάντησης:

α) Αν $f(x)=1-\ln\left(\frac{1}{x}\right)$ τότε η παράγωγος $f'(x)$ είναι ίση με

- A. x B. $1-x$ Γ. $1+\frac{1}{x}$
Δ. $1-\left(\frac{1}{x}\right)$ Ε. $\frac{1}{x}$

β) Ο συντελεστής διεύθυνσης της εφαπτομένης της συνάρτησης $f(x)=\frac{x}{\sin x}$ στο σημείο με τετμημένη $x_0=0$, είναι:

- A. 1 B. 0 Γ. 2 Δ. δεν ορίζεται

γ) Η εξίσωση της εφαπτομένης της συνάρτησης $f(x)=2x^2-3$ στο σημείο $A(x_0, f(x_0))$ με $x_0=1$ είναι:

- A. $y=-x$ B. $y=4x-3$
Γ. $y=4x-5$ Δ. $y=-3x+4$

δ) Η εφαπτομένη της συνάρτησης $f(x)=x^3-3x$ είναι παράλληλη προς τον άξονα $x'x$, για $x=$

- A. 0 B. Γ. 1 και -1 Δ. δεν ορίζεται

ε) Η εφαπτομένη της συνάρτησης $f(x)=x^2+ax+\beta$ στο σημείο της $A(x_0, f(x_0))$ με $x_0=0$ έχει εξίσωση $y=3x+2$. Τότε:

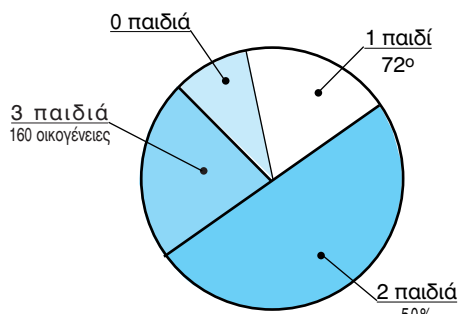
- A. $\alpha=3$ και $\beta=2$ B. $\alpha=3$ και $\beta=1$
Γ. $\alpha=1$ και $\beta=2$ Δ. $\alpha=2$ και $\beta=3$

(μονάδες 10).

ΘΕΜΑ 2ο

Μελετήσαμε ένα δείγμα 800 οικογενειών ως προς το πλήθος των παιδιών της οικογένειας.

Μερικά από τα αποτελέσματα φαίνονται στο διπλανό κυκλικό διάγραμμα:



i. Να συμπληρώσετε τον πίνακα

αριθμός παιδιών	πλήθος οικογενειών	Σχετική συχνότητα f_i	Επίκεντρο γωνία α_i	Αθροιστική συχνότητα N_i	Σχετική αθροιστική συχνότητα $F_i\%$
0					
1			72°		
2		0,50			
3	160				
Σύνολα	800	1,00	360°	—	—

ii. Να υπολογίσετε την μέση τιμή και τη διάμεσο.

(μονάδες 5).

iii. Επιλέγουμε τυχαία μια οικογένεια. Να βρείτε τις πιθανότητες των ενδεχομένων

- A: “Η οικογένεια έχει τουλάχιστον δύο παιδιά”
B: “Η οικογένεια έχει το πολύ δύο παιδιά”

(μονάδες 5)

- iv. Επιλέγουμε τυχαία ένα παιδί από τις οικογένειες του δείγματος. Να βρείτε τις πιθανότητες των ενδεχομένων:
Γ: “Το παιδί έχει ένα μόνο αδελφό”
Δ: “Το παιδί έχει τουλάχιστον ένα αδελφό”
Ε: “Το παιδί έχει το πολύ ένα αδελφό”

(μονάδες 6)

ΘΕΜΑ 3ο

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \ln x - \ln(x+1)$, $x > 0$.

- α) Να αποδείξετε ότι είναι γνησίως αύξουσα (μονάδες 8)
β) Σε ποιο σημείο της γραφικής παράστασης της f , η εφαπτομένη έχει συντελεστή διεύθυνσης $\frac{1}{2}$; (μονάδες 7)
γ) Θεωρούμε πείραμα τύχης, με δειγματικό χώρο $\Omega = \{2, 3, 4, \dots, n\}$, με n θετικό ακέραιο. Αν για κάθε $k \in \Omega$ ισχύει $9P(k) = 22f'(k)$, να αποδείξετε ότι $n = 10$. (μονάδες 10).

ΘΕΜΑ 4ο

- A. Έστω $t_1, t_2, \dots, t_n$ οι παρατηρήσεις μιας μεταβλητής X . Να αποδείξετε ότι

$$S^2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_i^2 - \bar{x}^2 \quad (\text{μονάδες } 2)$$

- B. Οι ηλικίες $t_1, t_2, \dots, t_n$, n μαθητών (n θετικός ακέραιος) έχουν συντελεστή μεταβολής $CV_x = 15\%$. Οι αντίστοιχες ηλικίες των ίδιων μαθητών πριν ένα έτος ακριβώς είχαν συντελεστή μεταβολής $CV_y = 16\%$.
α) Να βρείτε την μέση ηλικία $\bar{x}$ και την τυπική απόκλιση S των $t_1, t_2, \dots, t_n$. (μονάδες 5)
β) Μετά πόσα έτη από σήμερα οι αντίστοιχες ηλικίες των ίδιων μαθητών, θα αποτελούν ομοιογενές δείγμα; (μονάδες 5)
γ) Αν $t_1^2 + t_2^2 + \dots + t_n^2 = 26.176$, να αποδείξετε ότι $n = 100$. (μονάδες 6)
δ) Η ηλικία ενός μαθητή από λάθος μετρήθηκε 17 έτη αντί της πραγματικής 15 έτη. Ποια είναι η πραγματική διασπορά των ηλικιών του δείγματος; (μ

4ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΘΕΜΑ 1ο

- α) Για δύο ενδεχόμενα ενός δειγματικού χώρου Ω να αποδείξετε ότι:
 $P(A - B) = P(A) - P(A \cap B)$ (μονάδες 5)
β) Να εξηγήσετε γιατί η συνάρτηση $f(x) = |x|$ δεν είναι παραγωγίσιμη στο $x_0 = 0$ (μονάδες 5)
γ) Να δώσετε τους ορισμούς των εννοιών που αναφέρονται στις προτάσεις (i) έως (iii).
i. Τι λέμε καμπύλη συχνοτήτων μιας συνεχούς ποσοτικής μεταβλητής
ii. Πώς ορίζεται η παράγωγος $f'(x_0)$ της συνάρτησης f στο x_0 .
iii. Τι είναι το εύρος ενός δείγματος.

(μονάδες 6)

δ) Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

i. Αν ο ρυθμός μεταβολής μιας συνάρτησης f στο διάστημα $\Delta = \left(0, \frac{\pi}{2}\right)$

είναι $\frac{2}{x} + \frac{1}{\sin^2 x} + \frac{1}{2\sqrt{x}}$, τότε ο τύπος της f είναι:

A. $2\ln x + \frac{1}{\sin^3 x} + \frac{\sqrt{x}}{2}$,

B. $\frac{2}{x} + \sin x + \sqrt{x}$

Γ. $2\ln x + \sin x + \sqrt{x}$

Δ. $(\ln x)^2 + (\sin x)^2 + \sqrt{x}$

Ε. Τίποτα από τα Α, Β, Γ, Δ.

ii. Αν για την πιθανότητα $P(A)$ του ενδεχομένου A ενός δειγματικού χώρου Ω ισχύει $[P(A)]^2 - 2P(A) + 1 = 0$ (1), τότε:

A. Το A είναι αδύντο ενδεχόμενο.

B. Το A είναι βέβαιο ενδεχόμενο.

Γ. Είναι $0 < P(A) < \frac{1}{2}$.

Δ. Η σχέση (1) είναι αδύνατη.

Ε. Τίποτα από τα Α, Β, Γ, Δ.

(μονάδες 5)

ΘΕΜΑ 2ο

Μια βιομηχανία παράγει τα προϊόντα Α, Β, Γ, Δ σε ποσοστό 10%, 20%, 30%, 40% επί του συνόλου της παραγωγής της με αντίστοιχο κόστος 14, 12, 10, 8 € ανά μονάδα προϊόντος.

α) Να βρείτε το μέσο κόστος ανά μονάδα προϊόντος της παραγωγής. (μονάδες 7)

β) Να δείξετε ότι η διασπορά του κόστους είναι $S^2=4$. (μονάδες 10)

γ) Να βρείτε αν υπάρχουν τιμές του α , για τις οποίες, αν το κόστος κάθε προϊόντος αυξηθεί κατά α το δείγμα της παραγωγής γίνεται ομοιογενές.

(μονάδες 8)

ΘΕΜΑ 3ο

n τηλεθεατές δήλωσαν την προτίμησή τους σε ένα μόνο από k προγράμματα τα $\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_k$ με $n, k \in \mathbb{N}^*$. Από τις μετρήσεις προέκυψε ότι για τα ποσοστά προτίμησης $f(\alpha_i)$ των α_i είναι:

$$f(\alpha_3) = \frac{400}{31} \% \text{ και } f(\alpha_i) = \lambda \cdot 2^{i-1}, i = 1, 2, \dots, k \text{ με } \lambda \text{ σταθερό αριθμό.}$$

α) Ν' αποδείξετε ότι: $\lambda = \frac{1}{31}$ και $k=5$

(μονάδες 9)

β) Επιλέγουμε ένα τηλεθεατή στην τύχη. Να υπολογίσετε τις πιθανότητες των ενδεχομένων:

A: "Προτίμησε το πρόγραμμα α_4 ".

B: "Προτίμησε ένα από τα 2 πιο δημοφιλή προγράμματα".

Γ: "Προτίμησε κάποιο εκτός από το α_1 ".

(μονάδες 6)

γ) Αν το α_4 προτιμήθηκε από 160 άτομα, να βρείτε το v .

(μονάδες 5)

δ) Να γίνει το ραβδόγραμμα σχετικών συχνοτήτων της κατανομής $(\alpha_i, f(\alpha_i))$.

(μονάδες 5)

(Προσομέωση 2002)

ΘΕΜΑ 4ο

140 μαθητές της Γ' Λυκείου δήλωσαν πού θα τους άρεσε να γίνει η πενθήμερη εκδρομή τους: Ρόδο ή Σαντορίνη. Σε μερικούς άρεσαν και τα δύο νησιά και σε μερικούς κανένα από τα δύο. Σε 56 συνολικά άρεσε η Ρόδος και σε 98 η Σαντορίνη. Επιλέγουμε τυχαία ένα μαθητή και θεωρούμε τα ενδεχόμενα:

A: “να του αρέσουν και τα δύο νησιά”.

B: “να μην του αρέσει κανένα από τα δύο νησιά”.

Γ: “να του αρέσει μόνο η Σαντορίνη”.

Να αποδείξετε ότι:

α) $0,1 \leq P(A) \leq 0,4$

(μονάδες 5)

β) $P(B) \leq 0,3$

(μονάδες 8)

γ) $0,3 \leq P(\Gamma) \leq 0,7$